

<https://ssoss.ui.ac.ir/?lang=en>

Strategic Research on Social Problems

E-ISSN: 3041-8623

Vol. 15(4), 117-138

Received: 21.12.2025 Accepted: 23.05.2026

Research Paper

Female Students' Perceptions of Consuming Pornographic Content (A Qualitative Study: Girls' Dormitory at a University in Isfahan)

Huriyeh Rabbani Isfahani*

Assistant professor, Department of Theology and Ahl-al-Bayt Studies, Faculty of Theology and Ahl-al-Bayt Studies University of Isfahan, Isfahan, Iran

H.rabbani@theo.ui.ac.ir

Introduction

Rapid advancement of communication technologies and widespread expansion of access to cyberspace in recent decades have substantially increased young people's exposure to various forms of digital content, including pornographic material. This development has become a significant concern in the realm of social health and sexual behavior, particularly among university students, who are at a critical stage of identity formation, striving for autonomy, and expanding their social experiences. Within dormitory settings—where familial supervision is reduced, peer interactions intensify, and unrestricted internet access is readily available—the process of exposure to such content becomes more complex. The consequences of this exposure may influence multiple dimensions of students' psychological, social, and familial lives. Given that the motivations and consequences associated with pornography consumption cannot be fully understood through quantitative analyses alone, exploring the lived experiences of female students and conducting an in-depth examination of the psychological, social, and environmental dimensions influencing this behavior is of particular importance. Accordingly, the present study aimed to investigate female dormitory students' perceptions at a university in Isfahan Province regarding the underlying causes and consequences of pornography consumption, seeking to provide a multidimensional and realistic account of this phenomenon.

Materials and Methods

This study was conducted using a qualitative approach and employed thematic analysis as the analytical framework. The study population consisted of 35 female dormitory-residing students, who were recruited through snowball sampling to facilitate access to participants with relevant lived experiences.

Data were collected through semi-structured interviews. Interviews began with open-ended questions and were subsequently guided toward more in-depth themes based on participants' responses.

Data analysis proceeded through several stages: data management and organization, initial and secondary coding, constant comparison of emerging themes, and final extraction of overarching categories. To enhance credibility and rigor, findings were continuously reviewed with participants (member checking) and qualitative validation strategies, such

as peer debriefing and researcher reflexivity, were employed. This methodological approach enabled the identification of shared meaning patterns in students' experiences and allowed for a nuanced analysis of influencing factors.

Discussion of Results and Conclusion

The findings indicated that pornography consumption among female university students is a multidimensional phenomenon emerging from the dynamic interaction of individual, psychological, and environmental factors.

Regarding the antecedents of consumption, two primary categories were identified. Individual and psychological factors fell in the first category. Many participants described sexual curiosity as the initial trigger for exposure to pornographic content. This curiosity was partly attributed to the lack of formal and reliable sexual education resources and attempts to compensate for educational gaps. Additionally,

*Corresponding author

Rabbani Isfahani, H. (2026). Female students' perceptions of consuming pornographic content (A Qualitative Study: Girls' Dormitory at a University in Isfahan). *Strategic Research on Social Problems*, 15(4), 117-138. <https://doi.org/10.22108/srsp.2026.147771.2190>

3041-8623/ © University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

<https://doi.org/10.22108/srsp.2026.147771.2190>

several students reported using pornography instrumentally as a coping strategy to manage psychological distress, including anxiety, depressive symptoms, and adverse interpersonal experiences. Feelings of loneliness, absence of stable romantic relationships, and the need for emotional release were also identified as contributing factors. The second category included environmental and social factors. Easy access to the internet in dormitory settings, possibility of private viewing, and the anonymity afforded by digital environments facilitated consumption. Peer networks played a significant role in introducing, encouraging, and normalizing such content. Some participants further highlighted the influence of digital platform recommendation algorithms in directing users toward increased exposure and continued consumption.

With respect to the consequences of consumption, findings were categorized into perceived positive and negative outcomes. Reported positive consequences included a sense of maintaining personal privacy, the ability to achieve sexual gratification without engaging in real-life relationships, and access to basic sexual information within an anonymous environment. However, negative consequences were described as more pervasive and substantial, which were classified across 3 levels:

Individual level: reduced self-esteem, feelings of guilt and post-consumption anxiety, development of behavioral dependency patterns resembling addiction, and potential physical and psychological harm associated with repetitive engagement

Family level: diminished quality of emotional relationships, increased relational distance or emotional coldness within family dynamics, and the formation of

unrealistic sexual expectations that might adversely affect future marital and intimate relationships

Social level: normalization of objectifying attitudes toward women, shifts in perceptions of gender roles, and construction of unrealistic representations of human relationships, potentially contributing to the erosion of certain social values and decreased psychological security in interpersonal interactions

Overall, the findings suggested that pornography consumption among female students was shaped by the interplay between psychological needs and broader social and environmental contexts with consequences extending across individual, familial, and societal domains. Given the breadth and complexity of these outcomes, targeted interventions appear warranted. It is recommended to: (a) design university-based educational programs focused on media literacy and sexual health by using a scientific and non-judgmental approach; (b) strengthen student counseling services with emphasis on stress management, emotional regulation, and self-care skills; (c) implement cultural and educational initiatives aimed at promoting healthy relational values and fostering realistic and respectful understandings of gender roles.

Such measures may contribute to enhancing students' psychological and social well-being and mitigating the adverse effects associated with exposure to potentially harmful content.

Keywords: Perception, Sexuality, University Students, Consumption, Pornography.

ادراک دانشجویان دختر ساکن خوابگاه از علل و پیامدهای تماشای محتوای هرزه‌نگارانه (یک مطالعه کیفی: خوابگاه دختران یکی از دانشگاه‌های اصفهان)

حوریه ربانی اصفهانی* ، استادیار گروه معارف اهل بیت دانشکده معارف و اهل بیت دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

h.rabbani@theo.ui.ac.ir

چکیده

گسترش روزافزون فضای سایبری و دسترسی نامحدود به محتوای دیجیتال، پدیده مصرف محتوای جنسی آنلاین را به یکی از چالش‌های جدی اخلاقی و رفتاری در میان جوانان تبدیل کرده است. پژوهش حاضر با هدف واکاوی ادراک دانشجویان دختر ساکن در خوابگاه از علل و پیامدهای تماشای این محتواها انجام شده است. مطالعه حاضر با رویکرد کیفی و با روش تحلیل مضمون، این پدیده را بررسی کرده است. جامعه پژوهش شامل ۳۵ دانشجوی دختر ساکن یکی از دانشگاه‌های اصفهان بود که به روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی انتخاب و از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با آن‌ها گفت‌وگو شد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که تمایل به مصرف در دو مقوله «عوامل فردی» (شامل کنجکاوی، نیاز به کسب اطلاعات جنسی و حالات عاطفی منفی مانند اضطراب و افسردگی) و «عوامل محیطی» (مانند نفوذ همسالان، دسترسی آسان در محیط خوابگاه، گمنامی فضای مجازی و تابوهای فرهنگی) شکل می‌گیرد. پیامدهای این مصرف نیز در سه سطح فردی (کاهش خودباوری، افزایش احساس گناه و آسیب‌های جسمی - روانی)، خانوادگی (تضعیف روابط والد - فرزندی و کاهش کیفیت ازدواج) و اجتماعی (نگاه ابزاری به زن و تضعیف ارزش‌های سنتی) تحلیل شد. یافته‌ها حاکی از آن است که مصرف این محتوا نتیجه تعامل پیچیده میان عاملیت فردی و ساختارهای محیطی است که می‌تواند به ایجاد «فراواقعیت جنسی» و تغییر در ادراک از روابط واقعی منجر شود. این مطالعه با ارائه درکی جامع از ریشه‌ها و پیامدهای مصرف محتوای جنسی آنلاین در بستر خاص خوابگاه دانشجویی، بر لزوم توجه به ابعاد روان‌شناختی و اجتماعی این پدیده در طراحی مداخلات آموزشی و حمایتی تأکید می‌کند.

واژه‌های کلیدی: ادراک، جنسی، دانشجو، مصرف، هرزه‌نگارانه.

*نویسنده مسئول

ربانی اصفهانی، حوریه. (۱۴۰۵). ادراک دانشجویان دختر ساکن خوابگاه از علل و پیامدهای تماشای محتوای هرزه‌نگارانه (یک مطالعه کیفی: خوابگاه دختران یکی از دانشگاه‌های اصفهان)، پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی، ۱۵(۴)، ۱۱۷-۱۳۸. <https://doi.org/10.22108/srsp.2026.147771.2190>

مقدمه و بیان مسئله

گسترش فناوری‌های ارتباطی و پیدایش فضای سایبری، یکی از مهم‌ترین تحولاتی است که در دو دهه اخیر ساختار تجربه زیستی، ارتباطی و شناختی انسان را دگرگون کرده است. ویژگی‌هایی همچون دسترسی نامحدود زمانی و مکانی، گستردگی محتوا، نظارت‌گریزی، ناشناس بودن کاربران و سهولت تبادل داده، فضای مجازی را به محیطی چندبُعدی و پیچیده تبدیل کرده است که علاوه بر فرصت‌های ارتباط، با تهدیدهای رفتاری و اخلاقی نیز همراه است. یکی از مهم‌ترین این تهدیدها گسترش محتوای جنسی آنلاین و پدیدهٔ هرزه‌نگاری است که به‌عنوان یکی از چالش‌های جدی جوامع معاصر مطرح شده است و پیامدهای فردی، روان‌شناختی و اجتماعی درخور توجهی به دنبال دارد. اصطلاح هرزه‌نگاری^۱ نخستین بار در سال ۱۸۵۸م در فرهنگ لغت آکسفورد ثبت شد و به هر نوع محتوای نوشتاری، شنیداری یا دیداری اطلاق می‌گردد که با هدف تحریک جنسی تولید می‌شود (Concise Oxford Dictionary, 2006). این پدیده به دلیل پیوند مستقیم با مباحث اخلاق، عفت عمومی و اخلاق فناوری اطلاعات همواره از موضوعات حساس و مناقشه‌برانگیز بوده است؛ به‌گونه‌ای که برخی پژوهشگران همچون دورینگ، ارتباطات جنسی سایبری را مهم‌ترین خطر اجتماعی‌سازی اینترنت می‌دانند (فصیح رامن‌دی، ۱۳۹۸: ۸۶).

نتایج مطالعات متعدد نشان داده است که مصرف محتوای هرزه‌نگاری می‌تواند با رفتارهای پرخطر جنسی، انحرافات جنسی، استمنای مزمن، افسردگی، انزوای طلبی و اختلال در روابط فردی ارتباط داشته باشد (خالقیان و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۷-۵۸). بسیاری از کاربران اینترنت با مواجهه ناخواسته یا جست‌وجوی آگاهانه با محتوای پورنوگرافی روبه‌رو می‌شوند و این مواجهه در بسترهایی شکل می‌گیرد که به دلیل گمنامی، نبود نظارت، کنجکاوی یا انگیزهٔ ارضای نیازهای جنسی به‌طور

مستمر تقویت می‌شود (فصیح رامن‌دی، ۱۳۹۸: ۸۶).

باوجود رشد گستردهٔ این پدیده در محیط‌های آنلاین، بخش چشمگیری از پژوهش‌ها در ایران بر نوجوانان یا بر بررسی کلی رفتارهای انحرافی دانشجویان متمرکز بوده است و تجربهٔ دانشجویان دختر، آن هم در بافت خاص «خوابگاه»، کمتر به‌صورت مستقل یا عمیق بررسی شده است. این در حالی است که دانشجویان دختر خوابگاهی در شرایطی ویژه زندگی می‌کنند؛ شرایطی که با فاصله از خانواده، زیست جمعی، استقلال نسبی، تعاملات همسالانه، فشارهای اجتماعی و تغییرات هویتی همراه است و می‌تواند الگوهای مواجهه و استفادهٔ آنان از محتوای جنسی آنلاین را تحت تأثیر قرار دهد. با توجه به این مسائل سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که دانشجویان دختر خوابگاهی چگونه محتوای جنسی آنلاین را تجربه و ادراک می‌کنند؛ چه عواملی آنان را به سمت مواجهه یا مصرف این محتوا سوق می‌دهد و پیامدهای فردی و اجتماعی این مواجهه از نظر آنان چیست؟

در پاسخ به این پرسش، پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و روش تحلیل مضمون و با استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته، تلاش می‌کند تا تجربه زیسته و ادراک دانشجویان دختر یکی از دانشگاه‌های اصفهان را از این پدیده بررسی کند و شکاف موجود در ادبیات پژوهش را پوشش دهد.

پیشینه تحقیق

مطالعات مرتبط با مصرف محتوای جنسی آنلاین به‌ویژه در میان دانشجویان، طیف گسترده‌ای از موضوعات روان‌شناختی، جامعه‌شناختی و فرهنگی را پوشش می‌دهد. مرور ادبیات گذشته و مطالعات جدید نشان می‌دهد که این پدیده به دلایل مختلف از جمله تحولات فناورانه، تغییر الگوهای ارتباطی و بازتعریف هنجارهای جنسی در نسل جوان، به‌شدت توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده و در بخش‌های ذیل بررسی شده است.

¹ Pornography

پیامدهای روان‌شناختی و رفتاری مصرف محتوای جنسی

پژوهش‌های داخلی (خالقیان و همکاران، ۱۳۹۸) تأکید دارند که مواجهه طولانی‌مدت با محتوای هرزه‌نگاری موجب افزایش میزان رفتارهای پرخطر جنسی، افسردگی، اختلال در تمرکز، انزواطلبی و کاهش رضایت از روابط عاطفی می‌شود. کانگ^۱ و همکاران (۲۰۲۱) پیامدهایی همچون مشکل در فرایندهای روانی، شناختی عصب‌شناختی و هیجانی را بیان می‌دارند. ویلویی و همکاران^۲ (۲۰۱۴) نیز گزارش کردند که مصرف مکرر پورنوگرافی در میان دانشجویان آمریکایی با نگرش مثبت‌تر به روابط جنسی غیرمتعهدانه و پذیرش بیشتر پورنوگرافی همبستگی دارد. تحقیق ستیاوتی^۳ و همکاران (۲۰۲۰) کاهش روابط بین‌فردی و تعاملات اجتماعی را از آثار مصرف سایت‌های پورنوگرافی می‌دانند. پریوار^۴ و همکاران (۲۰۲۳) نیز ایجاد رفتار اعتیادآور را که به مشکلات سلامت روانی مانند افسردگی و اضطراب منجر می‌شود، از آثار این رفتار بیان می‌کنند.

عوامل مؤثر بر مصرف محتوای جنسی آنلاین

فصیح‌رامندی (۱۳۹۸) نبود نظارت مؤثر، گمنامی کاربران، انگیزه‌های کنجکاوانه و هیجانی، ضعف سواد رسانه‌ای و دسترسی آسان را عوامل مهم مواجهه با این محتوا دانسته است. مسعودی و بهروان (۱۳۹۶) عواملی همچون سن، تحصیلات و علاقه به موضوعات جنسی را از عوامل مرتبط برای جست‌وجوی فعال و عضویت در سایت‌های پورنوگرافی دانسته و عواملی مانند جنسیت، تجرد و بیکاری با شیوع مصرف پورنوگرافی را دارای رابطه معنادار می‌داند.

مصرف پورنوگرافی و رفتارهای جنسی رابطه‌محور

مصرف پورنوگرافی می‌تواند انتظارات جنسی افراد و ادراک آنان را از تعامل عاطفی دگرگون کند. در برخی پژوهش‌ها تفاوت‌های جنسیتی نیز گزارش شده است؛ برای مثال مطالعه

مروری که از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۹ در زمینه رفتارهای جنسی جوانان انجام شد، نشان داد که رفتار جنسی قبل ازدواج بین دختران بین ۳/۴ درصد تا ۳۹ درصد و در پسران بین ۱۸/۱ تا ۴۵ درصد متغیر است (خلج‌آبادی، ۱۴۰۰). موضوع نگران‌کننده این است که افرادی که از نظر جنسی فعال می‌شوند، در معرض خطرات بیشتری از افسردگی و خودکشی قرار می‌گیرند (Kosunen et al., 2003).

پژوهش‌های مرتبط با نوجوانان و گروه‌های خاص

مطالعه خلج‌آبادی فراهانی (۱۳۹۸) نشان داد که تماس مکرر با محتوای جنسی در نوجوانان موجب تغییر نگرش به روابط جنسی و کاهش اقتدار والدینی می‌شود و هشدار می‌دهد که مواجهه زودهنگام با محتوای پورنوگرافی اثرات بلندمدت بر ادراک جنسی و روابط عاطفی نوجوان دارد.

پژوهش‌های مرتبط با دانشجویان در ایران

مطالعه صدیقیان بیدگلی (۱۴۰۱) درباره انحرافات سایبری دانشجویان دانشگاه‌های تهران بیان می‌کند که بخش چشمگیری از دانشجویان تجربه تعامل یا مواجهه با محتوای نامناسب اینترنتی داشته‌اند؛ اما پژوهش فاقد تمرکز ویژه بر جنسیت و زمینه خوابگاهی بوده است.

مرور پژوهش‌های ملی و بین‌المللی نشان می‌دهد که مصرف محتوای جنسی آنلاین در میان دانشجویان با پیامدهایی متعدد از جمله افسردگی، اضطراب، کاهش عملکرد تحصیلی و تغییر نگرش‌های جنسی همراه است؛ باین‌حال، بیشتر تحقیقات ناظر بر جمعیت‌های مختلط یا مردانه بوده و کمتر به تجربه زنانه، به‌ویژه در بستر فرهنگی ایران و شرایط خاص زندگی خوابگاهی دختران دانشجو توجه داشته است. هم‌زمان با رشد فناوری‌های دیجیتال (از جمله پلتفرم‌های خصوصی و شبکه‌های اجتماعی)، الگوهای جدیدی از مصرف جنسی آنلاین ظهور کرده است که

³ Setyawati

⁴ Privara

¹ Kong

² Willoughby et al

هنوز در پژوهش‌های داخلی پوشش کافی نیافته است؛ بر این اساس، پژوهش حاضر با تمرکز بر دانشجویان دختر خوابگاهی و با بهره‌گیری از روش کیفی تحلیل مضمون، به دنبال درک عمیق‌تر تجربه زیسته آنان از مواجهه با محتوای جنسی آنلاین در زمینه علل و پیامدها است تا این شکاف معرفتی در ادبیات پژوهش داخلی جبران شود.

مفاهیم نظری

این پژوهش کیفی با بهره‌گیری از رویکردهای نظری چندگانه به کاوش در پدیده مصرف محتوای جنسی آنلاین در میان دانشجویان دختر خوابگاهی می‌پردازد. چارچوب مفهومی پژوهش با الهام از نظریه‌هایی چون نظریه شناختی اجتماعی بندورا^۱ (2009)، نظریه شبیه‌سازی بوردیاری^۲ (1983)، نظریه آنومی مرتون، نظریات مرتبط با اعتیاد به پورنوگرافی، نظریات کنترل و سائق فردی (از جمله نظریه خودتعیین‌گری دسی و رلیان) و نظریات فمینیستی به تحلیل تجربیات دانشجویان کمک می‌کند.

هدف اصلی، درک عمیق و چندوجهی این تجربیات از طریق لنزهای نظری متنوع است. این رویکرد به پژوهشگر امکان می‌دهد تا ضمن بهره‌گیری از مفاهیم موجود، به کشف ظرافت‌ها و ابعاد نوظهور پدیده در بستر فرهنگی و اجتماعی خاص ایران بپردازد.

نظریه شناختی اجتماعی بندورا (2009) رفتار انسان را حاصل تعامل سه‌گانه میان عوامل فردی (شناختی، عاطفی و بیولوژیک)، الگوی رفتاری و رویدادهای محیطی می‌داند. مفهوم «عاملیت شخصی» در این نظریه بر توانایی افراد در کنترل و تأثیرگذاری بر تجاربشان تأکید دارد. این نظریه برای تحلیل این پژوهش حیاتی است؛ زیرا نشان می‌دهد چگونه دانشجویان با عاملیت خود، محتوای جنسی آنلاین را مصرف، تفسیر و پردازش می‌کنند و این مصرف چگونه بر شناخت‌ها و رفتارهای آتی آن‌ها تأثیر می‌گذارد.

بوردیاری (1983) معتقد است که رسانه‌ها، به‌ویژه در حوزه پورنوگرافی، «شبیه‌ها» و «فراواقعیت» را تولید می‌کنند؛ یعنی بازنمایی‌هایی که از واقعیت پیشی می‌گیرند و آن را جایگزین می‌کنند. این نظریه به درک چگونگی دگرگونی ادراکات دانشجویان از واقعیت جنسی تحت تأثیر مصرف این محتواها و ایجاد شکاف میان دنیای مجازی و واقعی کمک می‌کند.

نظریه یادگیری اجتماعی که بندورا مطرح کرده است، بر اهمیت مشاهده و تقلید در فرایند یادگیری تأکید دارد. افراد با مشاهده رفتار الگوها و پیامدهای ناشی از آن، به یادگیری نگرش‌ها و رفتارهای جدید می‌پردازند. در پژوهش حاضر، این نظریه توضیح می‌دهد که چگونه دانشجویان ممکن است از طریق مشاهده محتوای جنسی آنلاین، نگرش‌ها و رفتارهای مرتبط با مسائل جنسی را بیاموزند و در صورت مشاهده پیامدهای مثبت یا خنثی، آن‌ها را تقلید کنند.

مفهوم آنومی مرتون^۳ (1986) به وضعیتی اطلاق می‌کند که در آن، عدم تطابق میان اهداف فرهنگی پذیرفته‌شده در جامعه و راه‌های مشروع و در دسترس برای دستیابی به آن اهداف رخ می‌دهد. در بافت فرهنگی ایران باتوجه به محدودیت‌ها و تابوها درباره مسائل جنسی، ممکن است برخی دانشجویان به دلیل ناتوانی در دستیابی مشروع به نیازها یا کنجکاوی‌های جنسی خود، به سمت مصرف پنهانی و نامشروع محتوای جنسی آنلاین روی آورند. این نظریه به درک ریشه‌های اجتماعی و فرهنگی این رفتار کمک می‌کند.

نظریات مرتبط با اعتیاد به پورنوگرافی، مصرف اجباری و کنترل‌نشده محتوای پورنوگرافی را به‌عنوان نوعی «اعتیاد رفتاری» بررسی می‌کند (Yundianto et al., 2025). سازوکارهای مرتبط با این اعتیاد شامل «شرطی‌سازی کلاسیک و عامل»، «تغییرات نوروشیمیایی در مغز (به‌ویژه سیستم دوپامین)»، «توسعه تحمل» درباره محتوا، «بروز علائم ترک» در صورت قطع مصرف، و «اولویت‌بخشی به مصرف» بر سایر فعالیت‌های

³ Merton

¹ Bandura

² Bourdier

زندگی فرد است (Kort, 2015). این چارچوب، جنبه‌های روان‌شناختی و بیولوژیکی را برای تبیین چگونگی تبدیل مصرف تفننی به الگوی اجباری و دشواری ترک آن در میان برخی دانشجویان برجسته می‌سازد.

در حوزه نظریات روان‌شناختی کنترل/سائق فردی، نظریه خودتعیین‌گری دسی و رایان^۱ (2000) بر سه نیاز روانی اساسی انسان تأکید دارد: «خودمختاری»، «شایستگی» و «ارتباط». مصرف محتوای جنسی آنلاین ممکن است پاسخی (سازگارانه یا ناسازگارانه) به این نیازها باشد؛ برای مثال، به عنوان راهی برای احساس استقلال، غلبه بر تنهایی یا کسب دانش جنسی. نظریات انگیزش نیز، عوامل درونی (مانند کنجکاوی و لذت) و بیرونی (مانند فشار همسالان و دسترسی آسان) را بررسی می‌کند که افراد را به سمت رفتارهای خاص، از جمله مصرف محتوای جنسی سوق می‌دهد (Deci & Ryan, 2000). این چارچوب‌ها ریشه‌های روان‌شناختی و انگیزشی مصرف این محتواها را بررسی می‌کند.

نظریات فمینیستی، مصرف محتوای جنسی آنلاین را در بستر ساختارهای قدرت، نابرابری جنسیتی و ابزاری‌سازی بدن زنانه تحلیل می‌کند (Dworkin & McKinnon, 1988). برخی دیدگاه‌های فمینیستی، پورنوگرافی را شکلی از خشونت علیه زنان و عاملی در بازتولید کلیشه‌های جنسیتی مضر می‌داند. این نظریات پیامدهای مصرف محتوای جنسی آنلاین را بر ادراک دانشجویان از بدن، هویت جنسی، روابط و نابرابری‌های جنسیتی بررسی کرده و به نقد ساختارهای قدرت حاکم بر بازنمایی و مصرف جنسیت کمک می‌کنند.

این چارچوب نظری چندوجهی، تحلیلی منسجم از پدیده مصرف محتوای جنسی آنلاین ارائه می‌دهد. نظریه شناختی اجتماعی بندورا (2009) و نظریه خودتعیین‌گری دسی و رایان (2000) بر عاملیت فعال فرد و نیازهای روان‌شناختی اساسی او تأکید دارد. این عاملیت در مواجهه با «فراواقعیت» رسانه‌ای

روش تحقیق

این پژوهش کیفی با هدف درک عمیق‌تر ادراک دانشجویان دختر از مصرف محتوای هرزه‌نگارانه و شناسایی عوامل مرتبط با آن، طراحی و اجرا شد؛ بدین منظور، از روش تحلیل مضمون^۲ به شرحی که براون و کلارک^۳ (2006) ارائه کرده‌اند، استفاده گردید. این روش چارچوبی انعطاف‌پذیر برای شناسایی، تحلیل و گزارش الگوها (مضامین) در داده‌های کیفی است که امکان بررسی دقیق تجربیات و دیدگاه‌های زیسته‌شده مشارکت‌کنندگان را فراهم می‌آورد. جامعه مورد مطالعه در این تحقیق را دانشجویان دختر ساکن در خوابگاه‌های یکی از دانشگاه‌های استان اصفهان تشکیل می‌دادند و نمونه‌ای متشکل از ۳۵ نفر از طریق روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی انتخاب شدند. معیار اصلی ورود این دانشجویان به مطالعه، داشتن تجربه‌ای معنادار از مواجهه با محتوای هرزه‌نگارانه بود؛ به این معنی که این مواجهه باید به شکلی تأثیرگذار، درک، نگرش یا رفتار جنسی آن‌ها را تحت تأثیر قرار داده باشد؛ زیرا صرف دیدن یا شنیدن گذرای این گونه محتواها به تنهایی ملاک تلقی نشد. جزئیات کامل‌تر

³ Braun & Clarke

¹ Deci & Ryan

² Thematic Analysis

اجرای این پژوهش، رعایت کامل اصول اخلاقی حرفه‌ای مدنظر قرار گرفت و محرمانگی هویت و اطلاعات شخصی تمامی شرکت‌کنندگان به‌صورت قاطعانه حفظ شد.

درخصوص اعتبار و روایی پژوهش، هر مصاحبه ضبط و قبل از انجام مصاحبه بعدی، پیاده‌سازی و تحلیل شده و سؤالات تکمیلی برای هر شرکت‌کننده مجدداً مطرح و به مراحل پیشین بازگردانده شده است. همچنین، نتایج تحلیل‌ها بارها توسط محقق و دو استاد مرتبط بازمینی و بررسی شد تا صحت و دقت داده‌ها و تحلیل‌ها تضمین شود.

داده‌های تحقیق و تحلیل آن

این پژوهش با اتکا بر استخراج و تحلیل ۱۹۸ کد اولیه به دسته‌بندی و شناسایی مضامین کلیدی در سه حوزه اصلی یافته‌ها نائل آمد. نتایج تحقیق حاکی از آن است که مصرف محتوای پورنوگرافیک آنلاین را می‌توان در دو محور بنیادین «عوامل مؤثر بر شکل‌گیری تمایل به مصرف» و «پیامدهای ناشی از آن» مقوله‌بندی کرد. حوزه نخست، «عوامل شکل‌گیری تمایل»، شامل مؤلفه‌های فردی چون باورهای شناختی، سطح دانش، حالات عاطفی و انگیزه‌های درونی و همچنین عوامل محیطی و اجتماعی است. این عوامل محیطی و اجتماعی گستره‌ای از تأثیرپذیری از شبکه‌های همسالان، پویایی‌های خانوادگی، زیست‌بوم دیجیتال، پیشرفت‌های تکنولوژیک و بسترهای کلان فرهنگی - اجتماعی را دربر می‌گیرد. حوزه دوم، «پیامدها و اثرات مصرف» به‌نوبه خود به سه دسته متمایز پیامدهای ادراکی - شناختی، پیامدهای نگرشی - ارزشی و پیامدهای رفتاری تقسیم می‌شود.

مربوط به مشخصات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در بخش یافته‌های تحقیق ارائه خواهد شد.

برای گردآوری داده‌های لازم، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته به کار گرفته شد که هرکدام حداقل ۴۵ دقیقه به طول انجامید و در محیطی خارج از فضای دانشگاهی برای افزایش حس امنیت و راحتی مشارکت‌کنندگان صورت پذیرفت. چارچوب سؤالات مصاحبه به‌گونه‌ای طراحی شده بود تا شرکت‌کنندگان بتوانند آزادانه به بیان تجربیات شخصی، عوامل زمینه‌ساز این مواجهات، پیامدهای حاصل و نگرش‌های مرتبط با مصرف محتوای غیراخلاقی بپردازند. تحلیل این داده‌ها با پیروی از روش تحلیل مضمونی انجام گرفت که براون و کلارک (۲۰۰۶) معرفی کرده‌اند. فرایند تحلیل شامل این مراحل بود: مدیریت دقیق داده‌ها، درگیری عمیق با محتوای مصاحبه‌ها، کدگذاری اولیه برای دسته‌بندی اولیه اطلاعات، توسعه و ترسیم مضامین اولیه، کدگذاری ثانویه، برقراری ارتباط منطقی بین مقوله‌ها، تحلیل و تفسیر نهایی مضامین (محمدپور، ۱۳۹۰: ۷۰-۶۹). در این پژوهش، مفهوم «مضمون» به آن دسته از ویژگی‌های تکرارشونده و متمایز در متن مصاحبه‌ها اشاره دارد که بازتاب‌دهنده تجربیات و درک‌های خاص مرتبط با سؤالات محوری تحقیق است (عابدی جعفری و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۵۹).

پس از انجام ۲۹ مصاحبه، اشباع نظری حاصل شد که در آن، مصاحبه‌های بعدی اطلاعات جدید و درخور توجهی به مضامین موجود اضافه نمی‌کردند؛ با این وجود، به‌منظور حصول اطمینان بیشتر و پوشش جامع‌تر ابعاد مختلف موضوع، ۶ مصاحبه تکمیلی نیز صورت گرفت. در تمامی مراحل

جدول ۱- نتایج کدگذاری داده‌ها

Table 1- Data coding results

کدهای اولیه	کدهای ثانویه	مقوله/مضامین فرعی	مقوله / مضامین نهایی
باورهای نادرست درباره روابط جنسی، عادی‌سازی مصرف، دانش ناکافی.	عوامل شناختی و دانشی	عوامل فردی	
اضطراب، احساس تنهایی، نیاز به هیجان، جست‌وجوی لذت.	حالت‌های عاطفی و انگیزه‌های درونی		
تأثیرپذیری از دوستان، هنجارهای گروه همسالان، گفت‌وگو در جمع دوستان.	نفوذ شبکه همسالان		عوامل شکل‌گیری تمایل
سبک فرزندپروری، کیفیت تعاملات خانوادگی، الگوهای مشاهده‌شده.	پویایی خانوادگی	عوامل محیطی و به مصرف	
سهولت دسترسی به اینترنت، فقدان نظارت، امنیت فضای خصوصی.	محیط دیجیتال	اجتماعی	
	ودسترس‌پذیری		
ظهور پلتفرم‌های جدید، امکان ناشناس ماندن، پیشرفت تکنولوژی.	تحولات تکنولوژیک		
کلیشه‌های جنسیتی، هنجارهای فرهنگی، تابوها، نگرش جامعه.	بافت فرهنگی و اجتماعی کلان		
لذت بصری، ارضای نیاز جنسی به صورت فراجنسیتی و سهل و آسان در هر زمان و مکان، عدم نیاز به ازدواج و پذیرش مسئولیت در زمان دانشجویی، پنهان‌بودن این فعالیت، عدم اطلاع خانواده و دوستان، تسهیل گفتمان جنسی.		مثبت	
تضعیف ارزش‌های سنتی و دینی، کاهش میل به ازدواج، کاهش خودباوری و اعتمادبه‌نفس، افزایش احساس گناه، افزایش سطح توقعات جنسی، گسترش خودارضایی، آسیب‌های جسمی - روانی خودارضایی، ارضای ناقص و پیامدهای آن، اختلال در برانگیختگی جنسی و کاهش تمایل جنسی در روابط واقعی، گرایش به خلاف جنسی و ماندگاری بر این گرایش، افزایش سطح توقعات جنسی، اعتیاد به پورنوگرافی، افسردگی، اضطراب، تمایل به انزوا.	فردی	منفی	پیامدها
تضعیف روابط والد - فرزندی، کاهش کیفیت روابط عاطفی، افزایش مشکلات ارتباطی، کاهش کیفیت ازدواج، تزلزل بنیان خانواده دائم، افزایش طلاق، قبح‌شکنی زنا با محارم.	خانوادگی		
التهاب جنسی در جامعه، افزایش نگاه ابزاری به زن، اشاعه مسائل غیراخلاقی، تصاویر مستهجن و دیگر اطلاعات مضر، تشویق روابط جنسی قبل از ازدواج، انتظارات غیرواقعی از روابط جنسی و بدن‌ها، ایجاد سردرگمی درباره هویت اجتماعی، نقش‌ها و انتظارات جنسی، کاهش امنیت اجتماعی.	اجتماعی		

الف- عوامل شکل‌گیری تمایل به مصرف

ادراک ذهنی مصاحبه‌شوندگان درخصوص عوامل شکل‌گیری تمایل به استفاده از سایت‌های هرزه‌نگاری در دو دسته عوامل فردی و محیطی استخراج شد.

عوامل فردی

در راستای تبیین عوامل مؤثر بر تمایل به مصرف محتوای پورنوگرافیک، پژوهش حاضر مؤلفه‌های مختلفی را شناسایی

کرده است. در این میان، مؤلفه‌های فردی شامل باورهای شناختی، سطح دانش، حالات عاطفی و انگیزه‌های درونی نقش بسزایی ایفا می‌کند.

کنجکاوی و شروع ابتدایی: کنجکاوی به عنوان انگیزه‌ای

درونی، به‌ویژه در فقدان آگاهی جنسی رسمی، نقش مهمی در شروع مصرف این سایت‌ها ایفا می‌کند. این کنجکاوی که با جذابیت ناشناخته موضوعات جنسی، پنهان‌بودن مصرف‌کننده و تابو بودن آن همراه است، به‌طور کلی با نظریه یادگیری

مصاحبه‌شونده شماره ۳۳:

«من واقعاً دلم می‌خواست درمورد مسائل جنسی اطلاع داشته باشم تا بعد هم بتونم پارتنر خوبی باشم؛ ولی وقتی از کسی سؤال می‌کردم، یه جورى بهم نگاه می‌کردند. انگار جرم مرتکب شدم؛ ولی تو این سایت‌ها کسی منو نمی‌شناخت و اطلاعات لازم رو هم به دست می‌آوردم.»

مشکلات روانی (اضطراب و افسردگی) و حالات

عاطفی: مشکلات روان‌شناختی مانند اضطراب و افسردگی، حالات عاطفی منفی را در فرد ایجاد می‌کند. در چنین شرایطی، افراد ممکن است به دنبال راهی برای فرار از این حالات باشند. این جست‌وجوی گریز که ریشه در باورهای شناختی فرد به توانایی خود در مقابله با این احساسات دارد، می‌تواند او را به سمت مصرف این سایت‌ها سوق دهد. استفاده از این محتواها می‌تواند به‌طور موقت به‌عنوان انگیزه درونی برای گریز از این احساسات ناخوشایند عمل کند؛ هرچند که در بلندمدت ممکن است به عادت تبدیل شود. این مصرف می‌تواند به‌عنوان یک خودتنظیمی ناسالم در نظر گرفته شود. مصاحبه‌شونده شماره ۱۴ درباره این موضوع گفت:

«درس‌های ما خیلی سخته. استادها هم خیلی اذیت می‌کنند. یه وقت‌هایی این قدر اضطراب دارم که دنبال یه عامل می‌گردم که یادم بره و خوب این سایت‌ها این کارو می‌کنه. البته بعد یه مدت یه عادت میشه دیگه.»

عوامل محیطی

در این فصل عوامل محیطی و اجتماعی بررسی می‌شود که در شکل‌گیری تمایل به مصرف محتوای پورنوگرافیک نقش دارند. این عوامل گستره‌ای از تأثیرپذیری از شبکه‌های همسالان، پویایی خانوادگی، زیست‌بوم دیجیتال، پیشرفت‌های تکنولوژیک و بسترهای کلان فرهنگی - اجتماعی را در بر می‌گیرند که در ذیل به آن پرداخته می‌شود:

شبکه‌های همسالان و تأثیرپذیری از دوستان:

مصاحبه‌ها نشان می‌دهد که فضای دوستی، نزدیکی فکری و عاطفی و همچنین پیشنهاد مستقیم دوستان و هم‌اتاقی‌ها نقش چشمگیری در معرفی و تشویق به مصرف سایت‌های

مشاهده‌ای بندورا (2009) همخوانی دارد؛ زیرا مشاهده می‌تواند فرد را به کسب انگیزه و تکرار رفتار ترغیب کند.

مصاحبه‌شونده شماره ۳ در این خصوص بیان می‌دارد:

«اولش برام وسوسه‌کننده بود که چه چیزی داخل این سایت‌ها هست و از طرفی نمی‌خواستم از کسی درمورد مباحث جنسی بپرسم و از روی کنجکاوی وارد شدم.»

شروع اتفاقی و کشف ناخواسته: هرچند این عامل بیشتر

به شرایط محیطی مرتبط است، «کشف ناخواسته» می‌تواند به‌عنوان جرقه‌ای برای جست‌وجوی بیشتر و درنهایت مصرف عمل کند. این کشف اتفاقی، کنجکاوی فرد را تحریک کرده و او را به سمت اطلاعات بیشتر سوق می‌دهد. مصاحبه‌شونده شماره ۱۲:

«درحال جست‌وجو در فضای سایبری بودم که به این

سایت‌ها هدایت شدم.»

تاب‌بودن مسائل جنسی و باورهای فرهنگی: خط قرمز بودن

مسائل جنسی در جامعه ایران و فقدان اطلاع‌رسانی مناسب، «کسب آگاهی» درخصوص این مسائل را به انگیزه‌ای درونی و درعین‌حال کنجکاوی تبدیل می‌کند که فرد را به سمت منابع جایگزین، ازجمله این سایت‌ها سوق می‌دهد. این تاب‌وهای فرهنگی، باورهای شناختی فرد را درباره جست‌وجوی اطلاعات جنسی تحت‌تأثیر قرار داده و او را به سمت راهکارهای غیرمستقیم سوق می‌دهد. مصاحبه‌شونده شماره ۱ بیان داشت:

«من هیچ‌چیزی درمورد مسائل جنسی نمی‌دونستم و مامانم هم آگه ازش سؤال می‌کردم، خیلی ناراحت می‌شد و جواب نمی‌داد. نمی‌خواستم از دوستانم بپرسم. به‌خاطر همین به این سایت‌ها مراجعه کردم و واقعاً خوب بود.»

پنهان‌بودن هویت و امنیت روانی: تمایل به «کسب اطلاع»

درخصوص مسائل جنسی، درحالی‌که فرد از قضاوت اجتماعی و نگاه‌های نامناسب هراس دارد، انگیزه‌ای فردی برای استفاده از منابعی است که هویت او را پنهان نگه می‌دارد. این امر به او اجازه می‌دهد بدون نگرانی از پیامدهای اجتماعی به کنجکاوی خود پاسخ دهد. احساس امنیت روانی ناشی از ناشناس ماندن، باورهای فرد درباره ریسک‌پذیری را تعدیل کرده و او را به سمت مصرف سوق می‌دهد.

با این سایت‌ها می‌شود. فضای مجازی کنونی به گونه‌ای است که اجتناب از برخورد با چنین محتوایی را دشوار می‌سازد. مصاحبه‌شونده شماره ۳۱ بیان می‌کرد:

«الآن دنیای ارتباطاته و نیازی به هزینه نداره و تو

گشت سایبری امکان نداره به این سایت‌ها برنخوری.»

فضای گمنامی مجازی به عنوان پناهگاه امن: یکی دیگر

از عوامل کلیدی محیطی، احساس راحتی و امنیت ناشی از گمنامی در فضای سایبری است. این گمنامی که با استفاده از هویت‌های مجازی یا ناشناس ماندن امکان‌پذیر است، به فرد اجازه می‌دهد تا بدون ترس از قضاوت اجتماعی، انگشت‌نما شدن یا پیامدهای آبرویی به کاوش در محتوای مدنظر بپردازد. مصاحبه‌شونده شماره ۲۹:

«من یه سنی ازم رفته. برام زشته یه سری رفتارها در

فضای اجتماعی؛ چون منو می‌شناسند و ازم توقع ندارند؛

ولی فضای سایبری دیگه من نیستم. یه کسیه که گمنامه یا

آیدی فیکه و من راحتم و همش ترس ندارم که آبروم

میره.»

خلاصهٔ مباحث بالا در نمودار (۱) گنجانده شده است.

پورنوگرافیک ایفا می‌کند. این تأثیرپذیری، به‌ویژه زمانی که همراه با کنجکاوی یا ترس از قضاوت اجتماعی باشد، می‌تواند فرد را به سمت مصرف سوق دهد. مصاحبه‌شونده شماره ۲۳:

«یکی از هم‌اتاقی‌هام پیشنهاد داد که ببینم. اول جرئت

نداشتم؛ ولی بعداً چند بار با هم دیدیم.»

زیست‌بوم دیجیتال و دسترسی تسهیل‌شده: گسترش

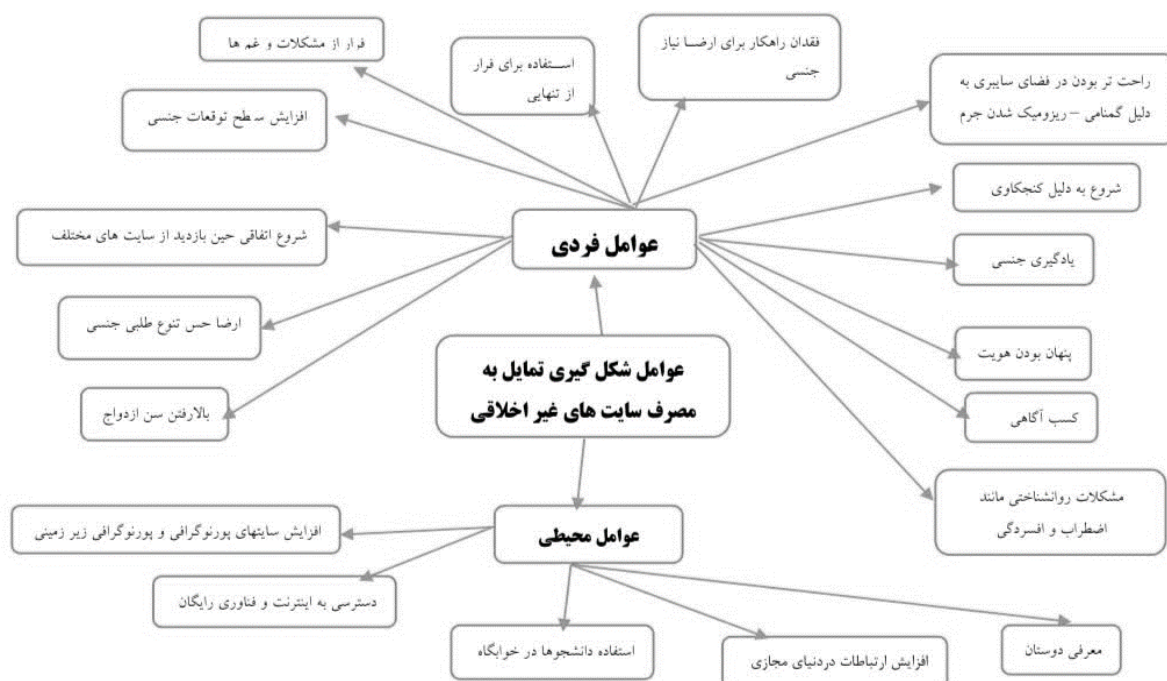
زیرساخت‌های دیجیتال، به‌ویژه دسترسی آسان و رایگان به اینترنت و فناوری یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی تسهیل‌گر مصرف این سایت‌ها محسوب می‌شود. این دسترسی که در محیط‌هایی مانند دانشگاه‌ها و خوابگاه‌ها بیشتر است، موانع فیزیکی و اقتصادی را از سر راه برمی‌دارد. مصاحبه‌شونده شماره ۳۵:

«تو روستا مشکل بود؛ ولی خوابگاه سرعت نت عالیه

و هزینه نداره.»

گسترش ارتباطات مجازی و مواجهه ناخواسته: افزایش

چشمگیر حجم محتوای پورنوگرافی در فضای مجازی و همچنین سهولت دسترسی به این محتوا حتی در هنگام جست‌وجوهای عادی اینترنتی موجب مواجهه ناخواسته افراد

نمودار ۱- شبکه مضامین ادراک ذهنی دختران از عوامل شکل‌گیری مصرف سایت‌های پورنوگرافی

Fig 1- Network of themes of girls' mental perception of factors shaping the consumption of pornography sites

پیامدها

پیامدهای استفاده از سایت‌های هرزه‌نگاری در دو مقوله فرعی مثبت و منفی دسته‌بندی می‌شود که به هرکدام جداگانه پرداخته می‌شود.

الف- پیامدهای مثبت

پیامدهای مثبت شامل موارد ذیل است:

پنهان‌بودن این فعالیت و عدم اطلاع اطرافیان: این عامل

پرتکرارترین پیامد مثبت است که به مصرف‌کنندگان اجازه می‌دهد بدون ترس از قضاوت و فشار اجتماعی به مصرف بپردازند و با موضوع تحقیق فصیح رامندی (۱۳۹۸) همسو است. مطابق نظر مصاحبه‌شونده شماره ۲:

«مباحث جنسی کلاً در جامعه ما تابو هست و این موضوع برای دخترها که دیگه گناه نابخشودنیه. مثلاً من اگه با یه پسر، ساده هم حرف بزنم، تن و بدنم می‌لرزه کسی نفهمه، چه برسه به اینکه گسترده‌تر باشه؛ ولی تو فضای سایبری کسی کاری باهام نداره. خانواده میگن دخترمون این قدر پاکه، همش سرش تو کتاب و کامپیوتره. حتی هم‌اتاقی خوابگاهم خبر نداره و فک می‌کنه من خیلی پاستوریزه‌ام و این حس خوبی بهم میده که اگه خواستم توبه کنم، فقط با خدا طرفم نه بنده‌هاش.»

لذت بصری: بسیاری از مصاحبه‌شوندگان لذت از طریق

حس بینایی را به‌عنوان پیامدهای مثبت این پدیده قلمداد می‌کردند؛ به بیان دیگر لذتی که لازمه آن انجام برخی رفتارهای اجتماعی مثل چشم‌چرانی و انگ هیزی را به دنبال ندارد و درعین حال میل فرد را هم ارضا می‌کند. مصاحبه‌شونده شماره ۲۲ بیان می‌داشت:

«بین من نمی‌گم این کار خوبه؛ ولی حداقل تو خیابون دنبال ارضای هوس چشم‌چرانی‌ش نمیداد. خیلی بهتر از ما رو تو فضای پورن می‌بینه و در هر شرایطی، پارتنر من تو خیابون اصلاً به کسی توجه نداره و منم خیالم جمع فرد حقیقی نیست که به زندگی آینده من ضربه بزنه. از طرف دیگه برای رفع این نیاز تو جامعه آبروش نمیره که هیزه.»

ارضای نیاز جنسی فراجنسیتی به‌صورت سهل و آسان:

از دیگر پیامدهای مثبت مصرف پورن، ارضای نیاز جنسی فراجنسیتی به‌صورت سهل و آسان در هر زمان و مکان عنوان

شد که با نتایج پژوهش بوردیاری (۱۹۸۳) همسو است. دراین خصوص مصاحبه‌شوندگان معتقد بودند در جامعه ما پاسخ به نیاز جنسی خارج از چارچوب ازدواج برای جوانان بسیار پرهزینه (اجتماعی - اقتصادی) است و این امر برای دختران بسیار سخت‌تر است؛ برای مثال اگر دختری به‌لحاظ جنسی نیاز داشته باشد، امری قبیح است و مثل پسران آزادی عمل ندارد؛ پس راه آسان که تبعات خانوادگی و اجتماعی کمتری دارد، استفاده پنهانی از این سایت‌ها است. مصاحبه‌شونده شماره ۲۰:

«من از نظر جنسی هات هستم؛ ولی الآن شرایط ازدواج رو ندارم. تو سن دبیرستان خیلی با پسرها بودم؛ ولی دردسرش زیاد بود. پس تصمیم گرفتم برای خودم شر درست نکنم و این سایت‌ها هم کمک کرد که هم لذت ببرم، هم چارچوب‌های خانواده رو به هم نریزم. اون‌ها هم فکر می‌کنن دخترشون سربره‌راه شده و کاری باهام ندارن.»

عدم‌نیاز به ازدواج و پذیرش مسئولیت در زمان

دانشجویی: از دیگر پیامدهای مثبت بیان شد. از نظر مصاحبه‌شوندگان از بسیاری از ازدواج‌ها می‌توان صرف نظر کرد؛ در صورتی که نیاز جنسی فرد را تحت فشار نگذارد و استفاده از این سایت‌ها بدون در نظر گرفتن حرمت شرعی، نیاز انسان را رفع و مسئولیت ازدواج را برای جوان ایجاد نمی‌کند. مصاحبه‌شونده شماره ۵:

«من مجبور شدم زود ازدواج کنم؛ چون خیلی اذیت بودم. الآن میگم اگر زمان ما دسترسی به این سایت‌ها راحت بود، شاید به این زودی خودمو گرفتار نمی‌کردم.»

تسهیل گفت‌وگوی جنسی: آخرین پیامد مثبت، تسهیل

گفت‌وگو جنسی در مصرف سایت‌های هرزه‌نگاری است. این موضوع که خط قرمز جامعه شناخته می‌شود، در فضای سایبری به‌راحتی و با کمترین هزینه (فردی، خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی) امکان‌پذیر است؛ به بیان دیگر پنهان یا دروغین بودن هویت مصرف‌کننده به وی این امکان را می‌دهد که درباره مسائل ذهنی که به‌صورت حقیقی نمی‌تواند صحبت کند، در فضای گمنام سایبری به‌راحتی حرف بزند و اطلاعات بگیرد. مصاحبه‌شونده شماره ۱۶:

«من از سن بلوغ تا الآن همیشه ذهنم پر از سؤال درمورد مسائل جنسی بود؛ ولی از هرکس می‌پرسیدم، یه جوری از

می‌کردم چهره و اندامم خوب نیست یا درمورد انتخاب همسرم بیشتر معیارهای سکسی بودن برام مهم بود؛ ولی بعد تو زندگی فهمیدم چقدر اشتباه کردم و ترک استفاده و حضور همسرم داره اون آسیب رو کم رنگ می‌کنه.»

افزایش سطح توقعات جنسی و ایجاد زمینه تنوع‌طلبی

جنسی: از دیگر نتایج پررنگ مصرف سایت‌های پورن است.

مصاحبه‌شونده شماره ۲۸: «متأسفانه توقعات جنسیم از همسرم خاصه و خیلی تعجب می‌کنه و خودم اذیت می‌شم. البته دارم سعی می‌کنم به حالت عادی برگردم؛ ولی خوب به سری چیزها از ذهن آدم پاک نمیشه.»

گسترش خودارضایی و شیوع آسیب‌های

جسمی- روانی: خودارضایی و عوارض ناشی از آن همچون ارضای ناقص و پیامدهای آن، اختلال در برانگیختگی جنسی، کاهش تمایل جنسی در روابط واقعی از دیگر پیامدهای منفی است که با پژوهش خلیج‌آبادی (۱۳۹۸) هم‌راستا است. مصاحبه‌شونده شماره ۱۳:

«استفاده از این سایت‌ها خیلی حال آدمو عوض می‌کنه و خویشتن‌داری سخت میشه. حتی برای ما خانم‌ها. دیگه آقایون که بمیلند. خب راحت‌ترین راه رهایی، خودارضایی هست که به‌مرور مثل یه عادت اجتناب‌ناپذیر میشه؛ ولی خب عوارضش زیاده؛ مثلاً من بعد ازدوایم با همسرم که هستم، ارضا نمی‌شم و این اذیتم می‌کنه.»

اعتیاد به پورنوگرافی و عادی‌سازی محتواهای

غیراخلاقی: گرایش به خلاف جنسی و ماندگاری بر این گرایش از دیگر پیامدها است. در مرحله اول اثر اعتیادی به‌گونه‌ای است که وقتی آنها یک بار از این مطالب استفاده کنند، دوباره به آن رجوع می‌کنند و این روند بارها و بارها تکرار می‌شود. بنا بر نظر استفاده‌کنندگان، این مطالب محرک قدرتمند جنسی ایجاد می‌کند که به دنبال آن، آزادسازی شهوت، بیشتر توسط خودارضایی صورت می‌گیرد. در مرحله دوم فرد معتاد نیازمند انواع شدیدتر، آشکارتر و با گذشت زمان، عجیب و غریب‌تر مطالب جنسی است؛ پس فعالیت خود را تکرار و افزایش می‌دهد. سومین مرحله‌ای که رخ می‌دهد، سازی است. محتویات کتاب‌ها، مجلات و فیلم‌هایی که ذاتاً شکننده تابوها، غیرمشروع و غیراخلاقی، اما از لحاظ جنسی تحریک‌کننده‌اند، به هنگام اعتیاد به هرزه‌نگاری عادی می‌شود و به‌مرور حساسیت فرد به آن محرک‌ها کم می‌شود (مسعودی و بهروان، ۱۳۹۶: ۱۱۷)

جواب‌دادن طفره می‌رفت و مامان بابام که به‌شدت عصبانی می‌شوند و من موندم و یه عالمه سؤال. تا اینکه با این سایت‌ها آشنا شدم و با آدم‌هایی ارتباط گرفتم که دغدغه‌های من رو می‌فهمیدند و من الآن خیلی راحت درمورد این مسائل باهاشون صحبت می‌کنم.»

ب- پیامدهای منفی

براساس ادراک ذهنی مصاحبه‌شوندگان، پیامدهای منفی استفاده از سایت‌های هرزه‌نگاری در سه بخش فردی، خانوادگی و اجتماعی بررسی می‌شود.

فردی

تضعیف ارزش‌های سنتی و دینی: شروع استفاده از این سایت‌ها با در نظر گرفتن حرمت شرعی آن است و گذر از این خط قرمز، فرد را برای انجام اعمال دیگر آماده می‌سازد؛ به‌گونه‌ای که فرد در ابتدا با گستره فعالیت کم و پس از آن با مصرف بیشتر مواجه می‌گردد و به‌مرور قبح آن برایش کم‌رنگ‌تر می‌شود. مصاحبه‌شونده شماره ۱۲:

«اولش که می‌خواستم وارد این سایت‌ها بشم، حس می‌کردم دارم به جنگ با خدا میرم؛ ولی به‌مرور خودمو توجیه می‌کردم.»

کاهش میل به ازدواج: از دیگر پیامدهای مصرف این سایت‌ها است؛ به‌گونه‌ای که عدم‌احساس نیاز به ازدواج را در فرد ایجاد و تشدید می‌کند. این موضوع با نظریه آنومی مرتون (گروسی، ۱۳۹۵) همسو و تبیین‌پذیر است. مصاحبه‌شونده شماره ۲۳ بیان می‌کرد:

«من بعد یه هدتی دیگه دلم نمی‌خواست ازدواج کنم؛ یعنی یه حس بی‌تفاوتی یا به‌دردنخور بودن به ازدواج داشتم؛ ولی وقتی تو موقعیت ازدواج قرار گرفتم، فهمیدم چقدر حال ناجوری بود؛ به همین خاطر به همه توصیه می‌کنم سراغ این سایت‌ها حتی گذری نرن.»

کاهش خودباوری و اعتمادبه‌نفس: این سایت‌ها

به‌گونه‌ای استلنداردهای جنسی فرد را افزایش می‌دهد که درنهایت باعث کاهش خودباوری و اعتمادبه‌نفس وی می‌شود. مصاحبه‌شونده شماره ۲۶:

«استفاده از این سایت‌ها اعتمادبه‌نفس آدم رو نابود می‌کنه. من رو همه میگن دختر زیبا و خوش‌اندامی هستم؛ ولی بعد یه مدت که توی این سایت‌ها بودم، همش فکر

مصاحبه‌شونده شماره ۱۰ بیان داشت:

«من متأسفانه سه ساله که به این سایت‌ها مراجعه می‌کنم و عوارض‌ش‌م دیدم؛ ولی هر کار می‌کنم، نمی‌تونم ترکش کنم. حس می‌کنم معتادی‌ام که وقتی حتی فکر ترک می‌کنه، حالش بدتر میشه. از پس خودم برنمیام.»

پنهان‌کاری و تمایل به انزوا: پنهان‌کاری در استفاده از این

سایت‌ها در بیشتر مواقع میل به انزوا را در فرد تقویت می‌کند. مگر زمانی که با جمعی از هم‌مسلمانان و به‌صورت گروهی بخواهند وارد این سایت‌ها شوند که به‌صورت بسیار نادر بوده و در فضای خوابگاه به دلایل مختلف بسیار کم اتفاق می‌افتد. این موضوع با نتایج تحقیق صدیقیان بیدگلی (۱۴۰۱) همسو است.

اضطراب: پنهان نگه‌داشتن این شکل مصرف سایبری به‌عنوان

دغدغه و زمینه اضطراب بسیاری از مصاحبه‌شوندگان مطرح شد؛ به‌گونه‌ای که اجازه استفاده از گوشی یا لپ‌تاپ را به اطرافیان نمی‌دادند یا از رمز برای این‌گونه وسایل خود استفاده می‌کردند. مصاحبه‌شونده شماره ۹:

«من زیاد وارد این سایت‌ها نمی‌شم؛ ولی همون کمش هم به من استرس و اضطراب میده. یه وقت‌هایی خواب می‌بینم خانواده و دوستانم فهمیدن. معمولاً نمی‌ذارم کسی سراغ گوشیم بره. می‌ترسم بفهمن. با اینکه همه سابقه‌ها رو پاک می‌کنم.»

افسردگی: مصاحبه‌شوندگان پرمصرف بیان می‌داشتند که

در ابتدا، هیجان زیادی در استفاده از این سایت‌ها داشتند و این سرخوشی تا بعد از مصرف هم وجود داشت؛ ولی به‌مرور زمان حس پوچی و افسردگی جایگزین آن شد که خود زمینه افزایش مصرف برای رفع حس افسردگی را به دنبال داشت.

احساس گناه: از پررنگ‌ترین پیامدهای استفاده از

سایت‌های غیراخلاقی، افزایش احساس گناه بیان شد. مصرف‌کنندگان غالباً بیان می‌داشتند که از ابتدا، شروع آن با حس گناه است؛ ولی در مقطعی این حس کم‌رنگ می‌شود و فرد به دنبال توجیه آن است؛ ولی به‌مرور زمان این حس گناه باقی می‌ماند و فرد را در پیشگاه خداوند و حتی اطرافیان شرم‌منده می‌سازد که البته در بازگشت و قطع مصرف بسیار کمک می‌کند. مصاحبه‌شونده شماره ۱۵ در این زمینه بیان داشت:

«رفتن تو این سایت‌ها اولش جذابه؛ ولی بعد حس کثیف‌بودن به آدم میده. من همش حس گناه داشتم. از خدا و آدم‌هایی که فکر می‌کردند من دختر خوبی‌ام، خجالت می‌کشیدم؛ ولی آخرش همین حس گناه که داشت خفم می‌کرد، کمک کرد دیگه سراغ این سایت‌ها نرم.»

خانوادگی

براساس نتایج پژوهش، پیامدهای خانوادگی منفی استفاده از سایت‌های هرزه‌نگاری عبارت‌اند از:

تضعیف روابط والد - فرزندی و کاهش کیفیت روابط

عاطفی: به‌طور متداول خانواده‌ها با ورود فرزندان به این عرصه‌ها مخالفت کرده و سعی در حفظ فرزند از صدمات ناشی از این عمل می‌کنند. همچنین بنا به دلایلی که در بخش اول به آن پرداخته شد، برخی افراد به مصرف این سایت‌ها می‌پردازند و این امر مستلزم کم‌شدن رابطه والد - فرزندی به دلیل پنهان‌کردن این عمل یا عذاب وجدان مصرف‌کننده عنوان شد که خود شکاف بین والد - فرزند را به‌مرور زمان شدت می‌بخشد. مصاحبه‌شونده شماره ۲۷ در این خصوص بیان می‌داشت:

«من قبلاً خیلی با پدر و مادرم مخصوصاً مامانم دوست بودم و معمولاً با هم تفریح و خرید و... می‌رفتیم؛ ولی بعد که می‌خواستم وارد این سایت‌ها بشم، نمی‌خواستم مامانم بفهمه؛ به‌خاطر همین کمتر باهاش بیرون می‌رفتم که راحت باشم و این باعث شد که آروم‌آروم ازش فاصله گرفتم و دیگه روابطمون مثل قبل نیست.»

افزایش مشکلات ارتباطی: از دیگر پیامدهای منفی

حاصل از مصرف مستمر این سایت‌ها است که به‌گونه‌ای از میل به تنهایی فرد نشئت می‌گیرد و به‌مرور زمان ارتباط برقرارکردن با دیگران را سخت می‌سازد. مصاحبه‌شونده شماره ۲۵:

«من الآن واقعاً حال ارتباط برقرارکردن با آدم‌ها رو ندارم. بیشتر دوست دارم تو فضایی راحت حرفمو بزنم و کسی هم بهم انگ نزنه و خوب آدم‌هایی که توی این سایت‌ها هستند، منو خوب می‌فهمند و مثل خودم هستند.»

کاهش کیفیت ازدواج، تزلزل بنیان خانواده و افزایش

طلاق: بسیاری از مصاحبه‌شوندگان در پاسخ به این سؤال که آیا مصرف این سایت‌ها در زندگی خانوادگی تأثیر دارد یا نه،

اجتماعی

درخصوص پیامدهای منفی اجتماعی استفاده از سایت‌های هرزه‌نگاری، موارد زیر استخراج شد:

افزایش نگاه ابزاری به زن: پرننگ‌ترین مورد از دید مصاحبه‌شوندگان، اشاعه مسائل غیراخلاقی است که خود به افزایش نگاه ابزاری به زن منجر شده و وی را در حد کالای جنسی تنزل می‌دهد که خود زمینه ایجاد التهاب جنسی در جامعه می‌شود. این آسیب به‌گونه‌ای است که دیگر مسائل اجتماعی را تحت‌الشعاع و مطالبات و مسائل جنسی را در مرکز قرار می‌دهد. این موضوع باعث ایجاد سردرگمی درباره هویت اجتماعی، نقش‌ها و انتظارات جنسی شده و تغییرات نقش‌ها را سبب می‌شود.

کاهش میل به ازدواج و تشویق روابط جنسی خارج از چارچوب قبل از ازدواج: سیر در فضای پورن، تمایل فرد را به ازدواج کاهش داده و انواع راه‌های ارضای میل جنسی خارج از چارچوب را اشاعه می‌دهد که با تحلیل بوردیوار (1983) درخصوص ایجاد فراواقعیت جنسی در جهت ایجاد لذت کاذب هم‌راستاست. مصاحبه‌شونده شماره ۳۲:

«معلومه وقتی بدون هزینه میشه لذت برد، کسی زیر بار ازدواج و مشکلات اون، حداقل توی سن‌های پایین نمی‌ره. فضای پورن از تو توقعی نداره و کیف و حالت رو هم می‌کنی؛ ولی خب بعد یه مدتی آدم‌ها رو بیشتر با نگاه جنسی می‌بینی که حس خوبی نداره.»

انتظارات غیرواقعی از روابط جنسی و بدن‌ها و اشاعه آن در فضای جامعه و روابط فردی: نیز از دیگر پیامدهای مصرف سایت‌های غیراخلاقی است که در بخش فردی به آن پرداخته شد و در بُعد اجتماعی نیز این آسیب تأمل‌برانگیز است. در این زمینه تبلیغ و استفاده از داروهای خاص برای برقراری روابط جنسی نامتعارف، انواع جراحی‌های جنسی زیبایی و مواردی از این قبیل به‌عنوان پیامدهای اجتماعی این موضوع بیان شد.

کاهش امنیت اجتماعی: که به دلیل ایجاد فضای ملتهب جنسی و نگاه ابزارگونه به انسان‌ها اجتناب‌ناپذیر است. مواردی همچون مزاحمت‌های مختلف خیابانی، تجاوز و عدم امنیت برای هر دو جنس حتی در فضای خصوصی از تبعات اجتماعی استفاده از این سایت‌ها است.

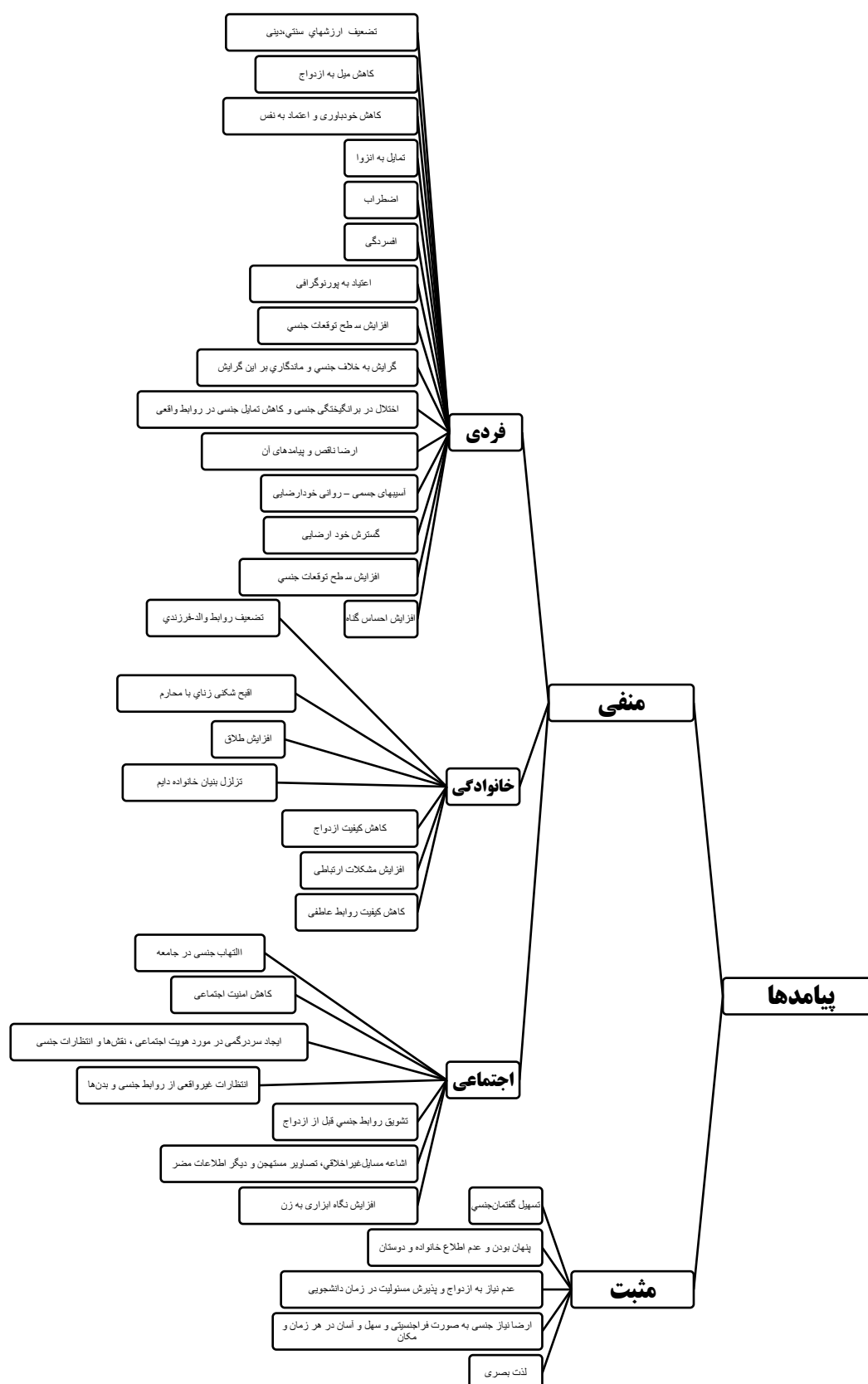
پاسخ می‌دادند که اگر بعد از ازدواج ترک نشود، به اشکال مختلف کیفیت ازدواج را کاهش داده حتی زمینه جدایی را ایجاد می‌کند. مهم‌ترین حیطه، کاهش کیفیت روابط جنسی، افزایش استانداردهای جنسی، ایجاد توقعات جنسی نامتعارف که معمولاً همسر فرد قادر به انجام آن نیست و درنهایت باعث کاهش اعتمادبه‌نفس و عزت‌نفس همسر می‌شود که در درازمدت زمینه‌ساز مشکلات جدی در خانواده می‌شود. نکته دیگر این که در بسیاری از مصاحبه‌شوندگان بعد از مدتی، رسیدن به ارگاسم تنها با خودارضایی امکان‌پذیر می‌شد؛ به‌گونه‌ای که لذت‌بری از شریک جنسی خود ندارند و تأمین نیاز وی برای ایشان ایجاد مشکل می‌کند. اگر همسران یا دوست‌دخترهای آنان هم با آنان همراه شوند، آنها درنهایت شریک خود را مجبور می‌سازند تا فعالیت‌های عجیب و غریب انجام دهند. در بسیاری موارد، این روند به عدم تمایل به رابطه منجر می‌شود که نتیجه آن دعوا، جدایی یا طلاق است. مصاحبه‌شونده شماره ۳۲:

«جدیداً همسرم خیلی عجیب شده. توقعات جنسی خاصی داره که واقعاً انجامش برای من ممکن نیست. حس می‌کنم به انسان‌بودنم توهین میشه. جاهایی هم که بالإجبار باهاش همراه میشم، راضی نمیشه و همش میگه تو نمی‌تونی و زن‌های مردم فلان و بهمان هستند. جوری که روابط جنسی برام تبدیل به شکنجه شده و اگه این‌طور پیش بره، نمی‌دونم واقعاً می‌تونم به این زندگی ادامه بدم یا نه. آخه بعدش همش باهام اوقاتش تلخه و بهلنه‌جویی می‌کنه که می‌دونم چون من نتونستم اون‌طور که اون می‌خواه رضایش کنم، داره بداخلاقی و ناسازگاری می‌کنه.»

قیح‌شکنی زنای با محارم: از دیگر پیامدهای سایت‌های

خاص این موضوع بیان شد که با هدف عادی‌سازی روابط بین محارم ایجاد و ترویج می‌شود و در ابتدای مصرف، مخاطب را دل‌زده می‌کند؛ ولی به‌مرور حساسیت وی را کم می‌کند و ایجاد زمینه نگاه جنسی به محارم می‌شود. مصاحبه‌شونده شماره ۲۴ بیان می‌داشت:

«من خودم از این سایت‌ها استفاده نمی‌کنم؛ یعنی رفتم، ولی بدم اومد؛ ولی دوستم می‌گه پارتنرش می‌بینه و اون می‌گفت جدیداً از خواهرش خیلی تعریف می‌کنه و سکسی‌بودن اون رو توی سر من می‌زنه. جوری که بهش گفتم تو که این‌قدر اندام خواهرتو بالا پایین کردی، چرا باهاش نمی‌خوابی.»

نمودار ۲- شبکه مضامین ادراک ذهنی دختران از پیامدهای مصرف سایت‌های هرزه‌نگاری

Fig 2- Network of themes of girls' subjective perceptions of the consequences of using pornography sites

تحلیل داده‌ها

نقش داشته باشد.

پژوهش حاضر به واکاوی عمیق و چندوجهی ادراک دانشجویان دختر خوابگاهی از علل و پیامدهای مصرف محتوای جنسی آنلاین در بستر فرهنگی ایران پرداخته است. یافته‌های کیفی تصویری پیچیده و درعین حال روشنگر از ابعاد گوناگون این پدیده ارائه می‌دهد.

برهم‌کنش دیالکتیکی: عاملیت فردی در تقابل

ساختاری - فرهنگی

یافته‌های این پژوهش به‌روشنی برهم‌کنش دیالکتیکی میان عاملیت فردی و عوامل ساختاری - فرهنگی را نشان می‌دهد. از یک‌سو، عاملیت شخصی (Bandura, 2009) دانشجویان دختر، همراه با تلاش برای ارضای نیازهای روانی پایه (Deci & Ryan, 2000) از جمله نیاز به تعلق، ابراز وجود، کنجکاوی جنسی و مقابله با احساس تنهایی یا ملال، انگیزه‌های اولیه‌ای برای جست‌وجوی این محتوا در محیط محدود خوابگاه فراهم می‌آورد. ازسوی دیگر، بستر ساختاری - فرهنگی جامعه ایران با ویژگی‌هایی چون نظارت ناکافی (فصیح رانندی، ۱۴۰۲)، گمنامی نسبی فضای مجازی، ضعف سواد رسانه‌ای و جنسی، سهولت دسترسی (سلطانی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۷) زمینه‌ای را فراهم می‌آورد که این مصرف را تسهیل یا حداقل امکان‌پذیر می‌سازد. دراین‌میان، نظریه آنومی مرتون (Merton, 1968) به‌خوبی تبیین می‌کند که چگونه شکاف میان اهداف مشروع (مانند نیازهای عاطفی و جنسی) و ابزارهای دسترسی‌پذیر و مشروع (که به دلیل محدودیت‌ها ناکافی یا نامطلوب تلقی می‌شوند)، افراد را به سمت رفتارهایی خارج از هنجار سوق می‌دهد. همچنین نظریات فمینیستی لایه‌های عمیق‌تری را آشکار می‌سازد؛ به تحلیل قدرت، نابرابری جنسیتی و ابزاری‌سازی می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه این محتواها فراتر از ارضای نیازهای فردی می‌تواند در تقویت کلیشه‌های جنسیتی و ابزاری‌سازی زنان (و حتی مردان) در نگاه کاربران

فراواقعیت جنسی: شبیه‌سازی، تحریف ادراک و فاصله با واقعیت

تلفیق نظریه شبیه‌سازی و فراواقعیت بوردیار (Bourdier, 1983) با یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که چگونه مصرف مستمر محتوای جنسی آنلاین که خود نوعی «شبیه» از روابط و واقعیت جنسی است، به‌تدریج می‌تولند به «فراواقعیت» تبدیل شود؛ واقعیتی که از ارجاع به تجربه‌های زیسته و واقعی تهی‌شده و منطق درونی خود را بر فرد تحمیل می‌کند. یافته‌های این پژوهش مبنی بر تغییر انتظارات جنسی و ادراک تحریف‌شده از تعاملات عاطفی و جنسی، تأییدی بر این مدعاست. این شبیه‌ها بیشتر تصاویری اغراق‌آمیز، ایدئال و کلیشه‌ای از سکسوالیته ارائه می‌دهند که با پیچیدگی‌ها، کاستی‌ها و ظرافت‌های روابط انسانی واقعی، به‌ویژه در بستر فرهنگی جامعه فاصله معناداری دارد. این گسست میان «فراواقعیت جنسی» و «واقعیت جنسی» می‌تواند به پیامدهایی چون کاهش رضایت از روابط واقعی، ناکامی جنسی و اختلال در صمیمیت عاطفی منجر شود؛ همان‌طور که در پژوهش‌های پیشین نیز گزارش شده است (خالقیان و همکاران، ۱۳۹۶).

پیامدهای روانی و چالش‌های هویت جنسی

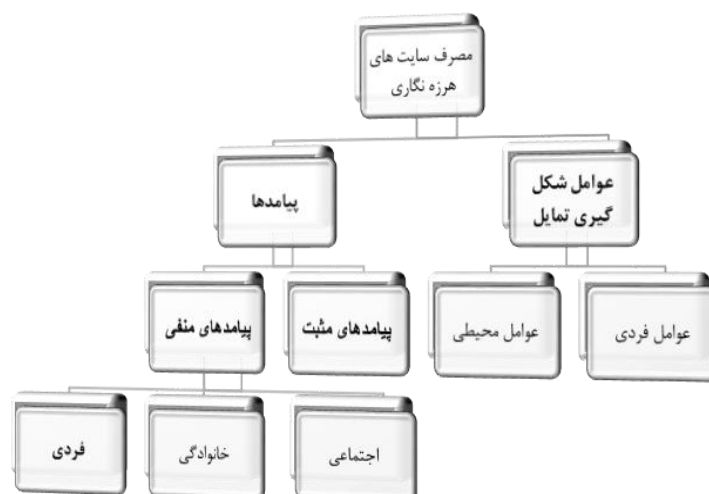
مصرف محتوای جنسی آنلاین، لایه‌های عمیق‌تری از پیامدهای روانی و چالش‌های هویتی را برای دانشجویان دختر خوابگاهی به ارمغان می‌آورد. اضطراب، افسردگی و احساس گناه عمیق، به‌ویژه در میان قشر مذهبی‌تر جامعه، ازجمله پیامدهای بارز گزارش شده است. این احساس گناه، غالباً ناشی از تضاد میان باورهای ارزشی فرد و رفتار مشاهده‌شده است (Grubbs et al., 2010).

دراین‌میان، نظریه اعتیاد به پورنوگرافی اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. مصرف محتوا که شاید در ابتدا با انگیزه‌های سطحی مانند کنجکاوی، هیجان یا فرار از ملال آغاز شده باشد،

¹ Simulation

اگرچه مردان نیز با پیامدهای مشابهی روبه‌رو هستند، زنان به دلیل ساختارهای فرهنگی و اجتماعی، ممکن است با تضاد اخلاقی - رفتاری شدیدتری مواجه شوند و تأثیرات عمیق‌تری بر هویت جنسی و اجتماعی خود تجربه کنند.

به تدریج می‌تواند به الگویی اجباری و وسواسی تبدیل شود که کنترل آن از دست فرد خارج است. این الگوی اجباری، به‌ویژه در شرایط استرس تحصیلی و اضطراب اجتماعی که غالباً در محیط دانشگاهی وجود دارد، تشدید می‌یابد (فصیح راندی، ۱۳۹۸). همچنین تفاوت‌های جنسیتی در این زمینه تأمل‌برانگیز است.

نمودار ۳- شبکه مضامین ادراک ذهنی دختران از مصرف سایت‌های هرزه‌نگاری

Fig 3- Network of themes of girls' subjective perception of using pornography sites

نتیجه

فرصت بروز و انتقال رفتار را فراهم می‌آورد. «یادگیری مشاهده‌ای» از طریق شبکه دوستان و هم‌اتاقی‌ها و الگوبرداری از رفتارهایی که در فضای مجازی و به‌دوراز نظارت مستقیم امکان‌پذیر است، فرایند آغازین مصرف را تسهیل می‌کند؛ افزون بر این، فضای سایبری به دلیل ماهیت گمنامی و امنیت روانی که برای برخی کاربران ایجاد می‌کند، به‌مثابه پناهگاه عمل می‌کند و امکان کاوش در موضوعات جنسی را بدون ترس از قضاوت‌ها و انگ‌های اجتماعی فراهم می‌آورد.

در بُعد جامعه‌شناختی، نظریه آنومی مرتون (1968) چارچوبی قدرتمند برای فهم این پدیده ارائه می‌دهد. در بافت فرهنگی و اجتماعی، شکاف میان نیازهای جنسی و کنجکاوای‌های طبیعی و فقدان بسترهای مشروع و در دسترس برای کسب آگاهی صحیح یا ارضای این نیازها وجود دارد. این نابرابری میان هدف و ابزار، به‌ویژه در میان جوانان دختر

پژوهش حاضر با هدف ارائه تصویری جامع و عمیق از پدیده مصرف محتوای جنسی آنلاین در میان دانشجویان دختر ساکن در خوابگاه‌های دانشجویی صورت گرفت. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که این رفتار، پدیده‌ای تک‌بعدی یا صرفاً ناشی از انحراف فردی نیست، بلکه محصول تعاملات پیچیده و چندوجهی میان عوامل روان‌شناختی فردی، پویایی‌های محیطی خاص خوابگاه و ساختارهای کلان فرهنگی - اجتماعی است.

در تبیین علل گرایش به مصرف محتوای جنسی آنلاین، نظریه شناختی - اجتماعی بندورا (2009) نقشی کلیدی ایفا می‌کند. مشاهده می‌شود که کنجکاوای‌های طبیعی جنسی که بخشی از فرایند بلوغ و رشد فردی است، در محیط خوابگاه تشدید می‌شود؛ جایی که استقلال نسبی و نزدیکی به همسالان

نقش‌های جنسیتی و روابط عاطفی سالم را در جامعه به چالش می‌کشد.

بن‌براین خولبگاه دانشجویی به دلیل ویژگی‌های منحصربه‌فرد خود (استقلال نسبی از نظارت خانواده، دسترسی گسترده و اغلب نامحدود به فناوری و اینترنت، همچنین فشار روانی ناشی از محیط آکادمیک و دوری از کانون خانواده)، به بستری حساس و مستعد برای شکل‌گیری و گسترش این پدیده تبدیل شده است.

در نتیجه، پژوهش حاضر نشان می‌دهد که درک و تحلیل مصرف محتوای جنسی آنلاین در میان دانشجویان دختر خوابگاهی، نیازمند فراتر رفتن از نگاه‌های تقلیل‌گرایانه و اخلاق‌محور صرف است. باید به تعامل پیچیده میان نیازهای روان‌شناختی بنیادین (مانند نیاز به صمیمیت، کنجکاوی و کاهش اضطراب) و محدودیت‌ها و چارچوب‌های ساختاری - فرهنگی توجه کرد.

پیشنهادهای کاربردی

مداخلات آموزشی: باتوجه به نقش «کنجکاوی» و «کسب آگاهی» در شروع مصرف، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های «سواد جنسی و رسانه‌ای» با رویکردی علمی و غیرمتهم‌کننده در دانشگاه‌ها اجرا شود تا نیاز به منابع جایگزین (سایت‌های هرزه‌نگاری) کاهش یابد.

مشاوره خوابگاهی: باتوجه به یافته‌های مربوط به «اضطراب و افسردگی» به عنوان محرک مصرف، مرکز مشاوره دانشگاه‌ها باید بر مدیریت استرس و مهارت‌های خودتنظیمی دانشجویان تمرکز کند.

پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی: باتوجه به پیامدهای مربوط به «نگاه ابزاری»، آموزش‌های اخلاق رسانه‌ای باید در برنامه‌های فرهنگ‌سازی دانشگاهی گنجانده شود.

منابع فارسی

خالقیان، آ.، سجادیان، ا.، فاتحی‌زاده، م.، و منشئی، غ. (۱۳۹۸). بررسی نقش میانجی نگرش به هرزه‌نگاری و خودکنترلی

در سنین رشد و در محیطی چون خوابگاه که فشار روانی ناشی از دوری از خانواده و تمرکز بر تحصیل وجود دارد، امکان بروز آنومی یا بی‌هنجاری را تقویت می‌کند. در چنین شرایطی، امکان مصرف محتوای هرزه‌نگارانه به عنوان یک آیین یا رفتار جایگزین، به عنوان نوعی سازوکار مقابله‌ای برای مدیریت تنش‌های روانی و ارضای نیازهای سرکوب‌شده وجود دارد.

نتایج پژوهش در مقوله پیامدها نشان می‌دهد که تأثیر مصرف محتوای جنسی آنلاین، فراتر از قلمرو فردی رفته و ابعاد گسترده‌تری را در بر می‌گیرد. نظریه شبیه‌سازی بوردیار (1983) در این زمینه روشنگر است. مصرف مداوم این محتواها، به ویژه پورنوگرافی، به شکل‌گیری یک فراواقعیت جنسی منجر می‌شود؛ جهانی موازی و ساخته‌شده که در آن، بدن‌ها، روابط و انتظارات جنسی تصویری اغراق‌آمیز، غیرواقعی و اغلب دستیابی‌ناپذیر را بازنمایی می‌کند. این فراواقعیت با واقعیت‌های روابط انسانی که سرشار از پیچیدگی، نقص و ظرافت‌های عاطفی است، در تضاد قرار می‌گیرد.

این تقابل، پیامدهای ملموسی برای دانشجویان به همراه دارد:

پیامدهای فردی: کاهش اعتمادبه‌نفس در مواجهه با بدن و عملکرد جنسی خود، آشفتگی روانی ناشی از ناتوانی در دستیابی به استانداردهای غیرواقعی نمایش‌داده‌شده و افزایش سطح توقعات جنسی که برآورده‌ساختن آن‌ها در روابط واقعی دشوار است.

پیامدهای بین فردی و خانوادگی: تضعیف ارزش‌های سنتی حاکم بر روابط عاطفی و زناشویی، شکل‌گیری نگاهی ابزاری و شیء‌انگارانه به زن و ایجاد مشکلات عمیق در برقراری ارتباطات صمیمانه و پایدار. این امر می‌تواند پایه‌های خانواده را در بلندمدت متزلزل سازد.

پیامدهای اجتماعی - کلان‌ساختاری: بازتولید و تقویت کلیشه‌های جنسیتی مخرب که زن را عمدتاً به عنوان «کالای جنسی» به تصویر می‌کشد. این بازنمایی‌های تحریف‌شده، امنیت اجتماعی را خدشه‌دار می‌کند و تعاریف پایدار از

پژوهشنامه فرهنگی و اجتماعی، ۱(۳)، ۴۵-۶۳.
<https://doi.org/10.22083/cssca.2024.471745.1031>
 گروسی، س. (۱۳۹۵). جنسیت جامعه و جامعه‌شناسی. جامعه‌شناسان.

محمدپور، ا. (۱۳۹۰). روش تحقیق کیفی ضد روش: مراحل و رویه‌های عملی در روش‌شناسی کیفی. جامعه‌شناسان.
 مسعودی، ح.، و بهروان، ح. (۱۳۹۶). تبیین جامعه‌شناختی عوامل مرتبط با عضویت، بازدید و ماندگاری کاربران در گروه‌های اینترنتی غیراخلاقی. رسانه و فرهنگ پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۷(۱)، ۱۰۹-۱۳۳.
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1270689/>

References

- Abedi Jafari, H., Taslimi, M. S., Faghihi, A. H., & Sheikhzadeh, M. (2012). Thematic analysis and thematic networks: A simple and efficient method for explaining patterns in qualitative data. *Strategic Management Thought*, 5(2), 151-198. [In Persian] <https://sid.ir/paper/129816/en>
- Bandura, A. (2009). Social cognitive theory of mass communication. In A. A. Raney, J. Bryant, & M. B. Oliver (Eds.), *Media effects: Advances in theory and research* (pp. 94-124). Routledge.
- Bourdier, J. (1983). *Simulacra and Science Fiction*. University of Michigan Press.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <http://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Concise Oxford Dictionary. (2006). *Pornography*. In Oxford English Dictionary (12th ed., p. 1229).
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Dworkin, A., & MacKinnon, C. A. (1988). *Pornography and civil rights: A new feminine strategy*. Organizing Against Pornography.
- Faghihi Moghaddas, N., Momenirad, F., & Sharifi, S. (2019). A model for sexual deviant behaviors of teen girls: Thinking on the grounded theory. *Women in Development and Politics*, 17(1), 71-95. [In Persian] <https://doi.org/10.22059/jwdp.2019.276379.1007594>
- Fasihramandi, M. (2024). Sociological explanation of factors pertaining to delinquency among students in Tehran in social networks. *Cultural and Social Research Journal*, 1(3), 45-63. [In Persian] <https://doi.org/10.22083/cssca.2024.471745.1031>
- Fasihramandi, M. (2019). Ethical and legal

در رابطه بین پایبندی مذهبی و میل به هرزه‌نگاری اینترنتی. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۹(۳۶)، ۵۵-۷۲.

https://www.socialpsychology.ir/article_105542.html
 خلیج‌آبادی فراهانی، ف. (۱۳۹۸). مواجهه با محتوای خارج عرف جنسی (پورنوگرافی) در اینترنت و فضای مجازی و تأثیر آن بر رفتار جنسی و روابط بین‌فردی نوجوانان در تهران. خانوده‌پژوهی، ۱۵(۱)، ۱۲۷-۱۵۳.
https://journals.sbu.ac.ir/article_97710.html
 خلیج‌آبادی فراهانی، ف. (۱۴۰۰). عوامل ساختاری زمینه‌ساز مصرف پورنوگرافی در اینترنت در بین جوانان شهر تهران؛ یک مطالعه کیفی. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۲۰(۵۱)، ۳۵-۷۰.
https://fasname.msy.gov.ir/article_422.html
 سلطانی‌زاده، م.، لطیفی، ز.، و افیونی اکبری، م. (۱۳۹۷). نقش واسطه‌ای ارزش‌های شخصی در پیش‌بینی خویش‌تنداری جنسی براساس رابطه مادر-دختر، اخلاق اسلامی و هوش معنوی دانش‌آموزان دختر شهر اصفهان. مسائل کاربردی تعلیم و تربیت اسلامی، ۳(۲)، ۸۷-۱۱۶.
<https://ensani.ir/fa/article/433702/8186>
 صدیقیان بیدگلی، آ. (۱۴۰۱). وضعیت انحرافات سایبری در میان دانشجویان دانشگاه‌های تهران. مطالعات فرهنگ-ارتباطات، ۲۳(۵)، ۹۵-۱۲۱.
<https://www.magiran.com/paper/2528894/>
 عابدی جعفری، ح.، تسلیمی، م.، س.، فقیه، ا.، شیخ‌زاده، م. (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی. اندیشه مدیریت راهبردی، ۵(۲)، ۱۵۱-۱۹۸.
<https://sid.ir/paper/129816/fa>
 فصیح رامندی، م. (۱۳۹۸). ملاحظات اخلاقی و حقوقی در مواجهه نوجوانان با پورنوگرافی در فضای مجازی/اخلاق زیست‌تستی، ۹(۳۴)، ۸۱-۹۳.
<https://www.sid.ir/paper/955650/fa>
 فصیح رامندی، م. (۱۴۰۲). تبیین عوامل مرتبط با تمایل به بزهکاری در شبکه‌های اجتماعی بین نوجوانان دانش‌آموز (مطالعه موردی: دانش‌آموزان مناطق پنج‌گانه تهران).

- and self-reported depression in middle adolescence— a school-based survey. *Child: Care, Health Development.*, 29(5), 337-344. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2214.2003.00357.x>
- Kang, X., Agastya, I. M. A., Handayani, D. D., Kit, M. H., & Rahman, A. W. (2021). Electroencephalogram (EEG) dataset with porn addiction and healthy teenagers under rest and executive function task. *Data in Brief*, 39, 107467. <https://doi.org/10.1016/j.dib.2021.107467>
- Masoudi, H., & Behrovan, H. (2017). A sociological explanation of factors associated with joining, revisiting, and persistence of users in unethical Internet groups. *Media and Culture*, 7(1), 109–133. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1270689/> [In Persian]
- Merton, R. K. (1968). *Social theory and social structure*. Free Press.
- Mohammadpour, A. (2011). *Anti-method qualitative research: Practical steps and procedures in qualitative methodology*. Sociologists. [In Persian]
- Privara, M., & Bob, P. (2023). Pornography consumption and cognitive-affective distress. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 211(8), 641-646. <https://doi.org/10.1097/nmd.0000000000001669>
- Setyawati, R., Hartini, N., & Suryanto, S. (2020). The psychological impacts of internet pornography addiction on adolescents. *Humaniora: Journal of Indonesia Culture and Society*, 11(3), 235-244. <https://doi.org/10.21512/humaniora.v11i3.6682>
- Willoughby, B. J., Carroll, J. S., Nelson, L. J., & Padilla-Walker, L. M. (2014). Associations between relational sexual behaviour, pornography use, and pornography acceptance among US college students. *Culture, Health & Sexuality*, 16(9), 1052–1069. <https://doi.org/10.1080/13691058.2014.927075>
- Yundianto, D., & Khatami, M. (2025). Pornography and its effect on psychopathology: A systematic review. In N. Pant (Ed.), *Psychology of Sexuality & Mental Health* (pp. 287–309; Vol. 2.). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-97-8971-9_11
- considerations in dealing with adolescents' exposure to cyber pornography. *Bioethics Journal*, 9(34), 81–93. [In Persian] <https://sid.ir/paper/955650/en>
- Garousi, S. (2016). *Gender, society and sociology*. Sociologh Publication. [In Persian]
- Grubbs, J. B., Sessoms, J., Wheeler, D. M., & Volk, F. (2010). The cyber-pornography use inventory: The development of a new assessment instrument. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 17, 106–126. <https://doi.org/10.1080/10720162.2010.511394>
- Kalateh Sadati, A., Hejazi, H., & Moradinejad, E. (2019). The relationship between religiosity and high-risk behavior in single life: A survey study of women in Yazd (2018). *Women in Development and Politics*, 17(1), 27–42. [In Persian] <https://doi.org/10.22059/jwdp.2019.274299.1007577>
- Khalajabadi Farahani, F. (2019). Exposure to non-normative sexual content (pornography) on the Internet and cyberspace and its impact on adolescents' sexual behavior and interpersonal relationships in Tehran. *Family Research*, 15(1), 127–153. [In Persian]. https://journals.sbu.ac.ir/article_97710.html?lang=en
- Khalajabadi Farahani, F. (2021). Structural factors facilitating the consumption of Internet pornography among young people in Tehran: A qualitative study. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 20(51), 35–70. [In Persian]. https://faslname.msy.gov.ir/article_422.html?lang=en
- Khaleghian, A., Sajjadian, E., Fathizadeh, M., & Manshaei, G. (2020). The Study of mediating role of attitude toward pornography and self –control in the relationship between religious commitment and tendency to internet pornography. *Social Psychology Research*, 9(36), 55-72. [In Persian] https://www.socialpsychology.ir/article_105542.html?lang=en
- Kort, J. (2015). Pornography, addiction to (“pro”). In P. Whelehan & A. Bolin (Eds.), *The international encyclopedia of human sexuality* (pp. 1–4). Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781118896877.wbiehs360>
- Kosunen, E., Kaltiala-Heino, R., Rimpela, M., & Laippala, P. (2003). Risk-taking sexual behaviour

جدول ۲- مشخصات مصاحبه‌شوندگان

Table 2- Profile of interviewees

شماره	سن	وضعیت تاهل	تحصیلات	رشته
مصاحبه شونده ۱	۲۵	مجرد	دانشجوی کارشناسی ارشد	مهندسی مکانیک
مصاحبه شونده ۲	۲۲	مجرد	دانشجوی کارشناسی	میکروبیولوژی
مصاحبه شونده ۳	۱۹	مجرد	دانشجوی کارشناسی	حسابداری
مصاحبه شونده ۴	۲۳	مجرد	دانشجوی کارشناسی	مهندسی برق
مصاحبه شونده ۵	۲۷	متاهل	دانشجوی کارشناسی ارشد	-----
مصاحبه شونده ۶	۲۳	متاهل	دانشجوی کارشناسی ارشد	آب خیز داری
مصاحبه شونده ۷	۱۸	مجرد	دانشجوی کارشناسی	-----
مصاحبه شونده ۸	۱۸	مجرد	دانشجوی کارشناسی	-----
مصاحبه شونده ۹	۲۰	مجرد	دانشجوی کارشناسی	زیست سلولی
مصاحبه شونده ۱۰	۲۰	مجرد	دانشجوی کارشناسی	زبان و ادبیات ارمنی
مصاحبه شونده ۱۱	۲۱	مجرد	دانشجوی کارشناسی	مدیریت
مصاحبه شونده ۱۲	۲۰	مجرد	دانشجوی کارشناسی	زبان و ادبیات چینی
مصاحبه شونده ۱۳	۲۸	متاهل	دانشجوی کارشناسی	زبان و ادبیات چینی
مصاحبه شونده ۱۴	۱۹	مجرد	دانشجوی کارشناسی	مهندسی شیمی
مصاحبه شونده ۱۵	۲۲	مجرد	دانشجوی کارشناسی	زبان انگلیسی
مصاحبه شونده ۱۶	۲۰	مجرد	دانشجوی کارشناسی	زبان انگلیسی
مصاحبه شونده ۱۷	۲۹	متاهل	دانشجوی دکتری	حسابداری
مصاحبه شونده ۱۸	۲۰	مجرد	دانشجوی کارشناسی	روانشناسی
مصاحبه شونده ۱۹	۲۰	مجرد	دانشجوی کارشناسی	مشاوره
مصاحبه شونده ۲۰	۲۱	مجرد	دانشجوی کارشناسی	مدیریت بازرگانی
مصاحبه شونده ۲۱	۲۲	مجرد	دانشجوی کارشناسی	مهندسی مکانیک
مصاحبه شونده ۲۲	۳۲	مجرد	دانشجوی دکتری	مهندسی it
مصاحبه شونده ۲۳	۲۱	مجرد	دانشجوی کارشناسی	ژنتیک
مصاحبه شونده ۲۴	۱۹	مجرد	دانشجوی کارشناسی	مهندسی خاک
مصاحبه شونده ۲۵	۲۱	مجرد	دانشجوی کارشناسی	زبان انگلیسی
مصاحبه شونده ۲۶	۲۱	متاهل	دانشجوی کارشناسی	علوم تربیتی
مصاحبه شونده ۲۷	۲۱	مجرد	دانشجوی کارشناسی	زیست شناسی گیاهی
مصاحبه شونده ۲۸	۳۶	متاهل	دانشجوی کارشناسی ارشد	مهندسی نقشه برداری
مصاحبه شونده ۲۹	۴۲	مجرد	دانشجوی دکتری	حقوق
مصاحبه شونده ۳۰	۱۹	مجرد	دانشجوی کارشناسی	اقتصاد
مصاحبه شونده ۳۱	۲۰	مجرد	دانشجوی کارشناسی	مهندسی کامپیوتر
مصاحبه شونده ۳۲	۴۸	متاهل	دانشجوی کارشناسی ارشد	شیمی
مصاحبه شونده ۳۳	۲۱	مجرد	دانشجوی کارشناسی	روانشناسی
مصاحبه شونده ۳۴	۲۱	مجرد	دانشجوی کارشناسی	حسابداری
مصاحبه شونده ۳۵	۱۸	مجرد	دانشجوی کارشناسی	کتابداری پزشکی